

GOVOR OTVARANJE

Poštovani,

Gospodine potpredsjedniče Vlade i ministre pravde,

Gospodine ambasadore, šefe Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori,

Gospođo predsjednice Vrhovnog suda,

Gospodine predsjedniče Udruženja državnih tužilaca,

Poštovani kolega, kolegice, i svi prisutni dame i gospodo,

hvala vam što ste se odazvali pozivu Akcije za ljudska prava i Centra za monitoring i istraživanje (CeMI) da razgovaramo o dosadašnjim rezultatima reforme pravosuđa u Crnoj Gori.

Reforma pravosuđa u Crnoj Gori traje od 2000. godine, dakle, već sedamnaest godina.

Ciljevi su od početka isti, nezavisno, profesionalno, odgovorno i efikasno pravosuđe, koje prihvata evropske standarde. Iako su se od tada desile mnoge promjene, ovi ciljevi još nisu ostvareni. Utisak je da je bilo moguće uraditi više i brže, i da se mnogi savjeti i domaće i strane stručne javnosti usvajaju sa neopravdanim otporima i kašnjenjem.

HRA i CeMI su objavili izvještaj o počecima primjene Strategije reforme pravosuđa prije skoro dvije godine, u julu 2015. godine. Tada smo upozorili da nova strategija nije bila zasnovana na ozbiljnom, analitičnom sagledavanju onoga što je do tada postignuto, upozorili da se takav pristup promjeni i predložili da se svaki korak u reformi zasniva na analizama i preispitivanju efekata preduzetih mjera.

Posle sagledavanja onoga što je urađeno u međuvremenu, utisak je da se, iako je nesporno mnogo rađeno, suština opet izgubila u statistici usvojenih zakona, podzakonskih akata, bilo kakvih izvještaja, po pravilu bez analize kvaliteta onoga što je postignuto u odnosu na ostvarenje osnovnih postavljenih ciljeva. Ono što **nedostaje je objektivni pogled u ogledalo**, spremnost da se greške utvrde, prihvate i poprave, da se na nepovjerenje odgovori uvjerljivim dokazima kvaliteta, objektivnosti i transparentnosti, da se konkretnim rezultatima, koji su potrebni nego ikada, odgovori na pitanje ima li Crna Gora institucije koje u svakom slučaju mogu da garantuju vladavinu prava?

Naš izvještaj govori o tome da takve **institucije još nisu obezbijeđene**, ali i da nije nemoguće da se do njih još uvijek stigne.

Zvanična slika je drugačija, Vlada je usvojila pet polugodišnjih izvještaja o primjeni Strategije reforme pravosuđa njenog Savjeta za praćenje sprovođenja Strategije – i ni u jednom od tih izvještaja nije saopštena ni jedna dilema, ni jedna kritika, sve ide kao podmazano sa "zadovoljavajućim stepenom realizacije", pri čemu je 83% mjera realizovano, 12% djelimično, a samo 4% nije, i izgleda da je reforma gotovo na samom kraju. Sve i da nema izvještaja stalno prisutnih posmatrača Evropske komisije koji ukazuju na samo "određeni" napredak, i na nepouzdanost statističkih pokazatelja o tom napretku, opet bi se vredelo zapitati da li su takvi izvještaji realni u bilo kojoj zemlji na svijetu, koja već nije reformisala sve što se moglo.

Naš izvještaj je drugačiji. On preispituje i osporava većinu zaključaka o zatvaranju realizovanih mjera i sadrži 180 preporuka o mjerama koje smatramo da treba preduzeti da bi se reforma pravosuđa izvukla na zelenu granu, koja može da donosi zdrave plodove.

Reformisani temelji su vrlo važni za već velike izazove u kojima se Crna Gora nalazi u odnosu na ostvarivanje pravde, a kojih će samo biti još više. U takve izazove ne bi trebalo ući sa sumnjama u klijentelizam u pravosuđu, sa sumnjom u transparentnost i ozbiljnost statističkih podataka o sprovođenju pravde, s odlaganjem da se realno sagledaju optrećenje i učinak sudija i tužilaca zajedno s uslovima u kojima rade i realno procijeni tempo i pravac racionalizacije. Ispostavlja se i da pravila na kojima je sistem zasnovan sadrže nedostatke, koje je bolje urediti prije nego što njihova primjena nanese praktičnu štetu.

Dakle, iako Vlada smatra da se reforma uspješno privodi kraju, stanje u praksi je sudeći po našem izvještaju drugačije, i zahtijeva hitno temeljno preispitivanje ostvarenih efekata na postavljene ciljeve. Uostalom, Crna Gora se obavezala da u okviru reforme preduzima korektivne mjere, a usvajanje novog Akcionog plana za primjenu Strategije za period 2017-2018 je prilika da se takvo preispitivanje učini i da se neophodne korektivne mjere preduzmu.

Zahvaljujem na saradnji Ministarstvu pravde i Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori i ambasadi Kraljevine Holandije na povjerenju i finansiranju ovog projekta.